

Systematiky hudebních nástrojů

PhDr. Petr Kalina, Ph.D.

23.3.2020

Systematika hudebních nástrojů

- rozdělení hudebních nástrojů do různých tříd podle předem určených kritérií
- nejčastěji se nástroje dělí podle jejich podobnosti (konstrukční, historická, interpretační atd.)

Systematiky řeckých a latinských filosofů

strunné

dechové

bicí

(lidský hlas)

Johannes de Muris (1290-1351)

chordalia (strunové)

foraminalia (děravé)

vasalia (nádobové)

Gioseffo Zarlino (1517-1590)

dechové

strunové

bicí

➤ s více trubicemi

➤ s jednou trubicí

➤ s dírkami

➤ bez dírek

Michael Praetorius (1571-1620)

Syntagma musicum (1615-1620)

➤ jednotónové
(pouze **zvonce**)

➤ vícetónové

➤ klávesové (**spinet**)

➤ fukací

➤ máloklávesové (**niněra**)

➤ strunné

➤ bezklávesové (**harfa**)

Michael Praetorius (II.)

➤ fukací

- náústkové (trubky)
- plátkové (šalmaje)

➤ strunné

- se střevovými strunami (loutny)
- s kovovými strunami (spinet)

Michael Praetorius (III.)

➤ tónové

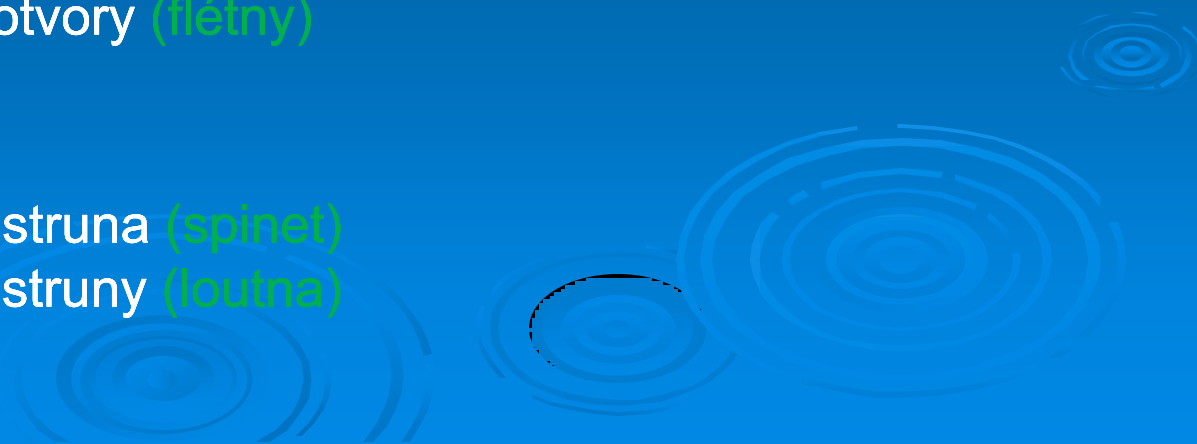
➤ zvukové
(zvonce)

➤ foukací

- bez bočních otvorů (varhany)
- s bočními otvory (flétny)

➤ strunné

- kmitá celá struna (spinet)
- kmitá část struny (loutna)

Typy hudebních nástrojů z hlediska charakteru hlavního oscilátoru

Victor-Charles Mahillon (1841–1924)

- **Chordofony** – hudební nástroje, jejichž oscilátorem je struna
- **Aerofony** – hudební nástroje, jejichž oscilátor je aktivován proudem vzduchu
- **Membranofony** – hudební nástroje, jejichž oscilátor je tvořen membránou, která není rozkmitávána lidským hlasem
- **Idiofony (autofony)** – hudební nástroje, jejichž oscilátory jsou tvořeny tělesem, které není strunou, membránou nebo plátkem aerofonu

Typy hudebních nástrojů z hlediska charakteru hlavního oscilátoru

- **Mirlitony** – hudební nástroje, které mechanicky zkreslují hudební zvuk vydávaný lidskými hlasivkami
- **Elektrofony**
 - **elektrofonické hudební nástroje** – nástroje u nichž produkty jejich mechanických oscilátorů jsou snímány a elektronickou cestou dále upravovány a reprodukovány
 - **elektronické hudební nástroje** – nástroje, jejichž oscilátory jsou buď čistě elektronické, nebo jsou nahrazeny v pamětech uloženými produkty mechanických oscilátorů, které jsou elektronickou cestou dále upravovány, měněny a reprodukovány
- **Korpofony** – „hudební nástroje“, jejichž oscilátory, rezonátory i vyzařovače jsou tvořeny výhradně částmi lidského těla

Systematika Ericha von Hornbostela a Curta Sachse (1914)

311.11 Idiochordické <i>hudební luky</i>	Struna je z kůry prutu vydělena, a přece s ním na koncích souvisí.
311.111 Monochordické <i>hudební luky</i>	Luk má jednu idiochordickou strunu.
311.112 Polychordické <i>hudební luky</i> neboli harfové luky	Luk má více idiochordických strun, které jsou vedeny přes kobylku se zářezy. Struna je z cizího materiálu.
311.12 Heterochordické <i>hudební luky</i>	
311.121 Monochordické <i>hudební luky</i>	Luk má pouze jednu strunu z cizího materiálu.
311.121.1 Bez rezonátoru	Není-li rezonátor připevněn k vlastnímu aparátu, patří nástroj k 311.121.21. Ústa se jako rezonátor nepočítají.
311.121.11 Bez ladicího poutka	
311.121.12 S ladicím poutkem	Nitkové poutko objímá strunu a dělí ji na dvě poloviny.
311.121.2 S rezonátorem	
311.121.21 S neupevněným rezonátorem	